

Закон про місцеві вибори: що робити далі?

– Такого низькоякісного закону я не пам'ятаю за свою 12-річну роботу в Центральній виборчій комісії, – каже заступник голови ЦВК Андрій МАГЕРА. Він переконаний: щоб не допустити подібних проблем, слід негайно змінювати підхід до виборчого законодавства. Як саме – читайте в інтерв'ю «Вічу».

– Прихильники нового закону про місцеві вибори, ухваленого влітку, називали його великою перемогою, мовляв, пропорційна система унеможливить підкуп. А вже після виборів 25 жовтня 2015 року навіть найбільші захисники цього закону визнали: не передбачали такої кількості проблем, зокрема тієї, що велика кількість територіальних округів залишається без свого депутата.

Тут є низка причин. Зокрема, політичні партії, які висували кандидатів у округах, не подолали 5-відсоткового бар'єра. Були й ситуації, коли партія в переважній більшості округів місцевої ради здобувала перші місця, а кількість мандатів була значно меншою за кількість переможців.

Для прикладу розглянемо вибори до міських рад великих міст. Скажімо, у місті Бердянськ 12 територіальних округів залишилися без депутата (це 33 відсотки від загальної кількості округів міста). У Дніпродзержинську 15 територіальних округів не представлено своїми депутатами в міській раді (36 відсотків від загальної кількості округів). Схожа ситуація в Херсоні, Кременчуці, Луцьку, Полтаві, Рівному й інших містах. Рекордсменом є Черкаси, де 17 із 42 територіальних виборчих округів не представлені в міській раді своїми депутатами.

Хтось може зауважити, що ці «технічні» округи не так важливі, адже міська рада – це єдина цілісна територіальна громада. Але що тоді казати про обласну раду, яка згідно з частиною четвертою статті 140 Конституції представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст відповідної області?

Скажімо, у Сумській і Тернопільській обласних радах із 64 територіальних округів 19 не мають обраного депутата. Ще гірша картина в Кіровоградській і Житомирській обласних радах, де з 64 територіальних округів обрано жодного депутата у 21 окрузі (33 відсотки від загальної кількості округів). Рекордсменом є Чернігівська обласна рада, в якій 22 із 64 округів не мають жодного депутата. В районних радах диспропорція може бути ще більшою.

Отже, якщо народні депутати не хочуть змінювати 140-ї статті Конституції, тоді їм слід приймати виборчі за-

кони на виконання (а не всупереч) положень Основного Закону. На мою думку, вносити зміни до чинного закону про місцеві вибори в частині виборчої системи немає сенсу, бо тоді треба «перекроювати» весь документ.

– Як уникнути згаданих проблем, наприклад, у майбутньому Виборчому кодексі, за розроблення якого ви виступаєте?

– Із сучасних виборчих систем є лише дві, за якими варто обирати обласні й районні ради. Це або мажоритарна система з багатомандатними виборчими округами (застосовувалася в 1998 і 2002 роках), коли в одному окрузі обирається не один, а кілька депутатів (як представників різних політичних сил, так і самовисуванців). Або другий варіант – напівпропорційна виборча система, яка є новою для України, але в багатьох моментах схожа на багатомандатну мажоритарну систему. Щоб бути обраним, кандидат у багатомандатному окрузі має набрати не менше певної кількості голосів виборців. Скажімо, у чотиримандатному окрузі – не менше 20 відсотків голосів.

Хочу наголосити: новий закон про вибори не можна приймати раніше, ніж за 6 місяців до початку виборчого процесу. А якщо він передбачає зміну виборчої системи, то й за 1–2 роки. Думаю, є сенс ухвалити Виборчий кодекс, який кодифікує положення про вибори Президента, парламенту й місцевих органів влади. Такий проект уже був напрацьований робочою групою народного депутата кількох скликань Юрія Ключковського (розробити цей документ дав доручення тодішній Голова Верховної Ради Арсеній Яценюк), але згодом Партія регіонів, яка прийшла до влади, не захотіла його ухвалювати.

Нині у Верховній Раді зареєстровано два проекти Виборчого кодексу: поданий народним депутатом Валерієм Писаренком, а також авторства парламентаріїв Андрія Парубія, Олександра Черненка й Леоніда Ємця. З огляду на важливість цих документів є сенс, наприклад, утворити робочу групу при Голові парламенту або створити Тимчасову спеціальну комісію для якісної підготов-

ки кодексу. Такий крок доцільно зробити ще й тому, що профільний Комітет з питань правової політики та правосуддя нині серйозно завантажений питаннями конституційної реформи судоустрою та децентралізації.

– Чи добре спрацювала двотурова виборча система міських голів?

– Це була одна з дуже небагатьох позитивних новел порівняно з попереднім законом. Я навіть запропонував би обирати за мажоритарною системою абсолютної більшості не лише міських голів у 35 містах України, де кількість виборців становила понад 90 тисяч осіб, а й усіх інших міських (маленьких міст), сільських і селищних голів. Нічого нового в цьому немає, адже в 1994, 1998 і 2002 роках вони вже обиралися за такою системою.

Коли кажуть про її мінуси, то все зводиться до фінансової складової. Це правда, але демократія дешевою не буває. З другого боку, це значно посилює легітимність міського, селищного чи сільського голови в очах громади.

– Останні виборчі кампанії запам'яталися непрямыми формами підкупу – виборчими договорами, знижками на медикаменти чи продукти харчування від благодійних фондів, пов'язаних із кандидатами. Чи можна ці проблеми розв'язати на

законодавчому рівні? І чи змінили вони ставлення громадян до виборів?

– Вважаю, що навіть за чинної нормативно-правової бази є всі підстави відкривати кримінальні провадження за фактами підкупу виборців кандидатами. Під час розслідування можна довести їхній зв'язок із благодійними чи громадськими фондами, допитати свідків, провести експертизи. Ніщо не заважає правоохоронним органам боротися з цими явищами, а судам – ухвалювати обвинувальні вироки.

Місцеві вибори стали для українців третіми за цікавістю після виборів Президента, у яких узяли участь 2/3 виборців, і парламентських, на які прийшли близько половини виборців, унесені до списків. Трагедії в менш високій явці на місцевих виборах немає, це – реакція громадян на дії політиків і привід останнім задуматися й надалі менше займатися популізмом, виконувати те, що обіцяли. А не можете виконати – не обіцяйте багато. Думаю, наступні вибори відбудуться якраз під знаком негативного ставлення виборців до популізму.

Розмову вів Олексій СИЦУК.
Фото Миколи БЕЛОКОПИТОВА.

10 мільярдів доларів від міжнародних партнерів

Про це в останній пленарний день третьої сесії Верховної Ради восьмого скликання заявила міністр фінансів України Наталія Ярецько під час години запитань до уряду.

Найбільше коштів на бюджетні та інвестиційні потреби Мінфін розраховує залучити від Міжнародного валютного фонду (5,8 мільярда доларів), США (1 мільярд доларів), Японії (1,3 мільярда – насамперед на модернізацію Бортницької станції аерації в Києві), Європейського Союзу (1,2 мільярда євро, а також 170 мільйонів євро для грантових проектів), ЄБРР (1,1 мільярда на нові інвестиційні проекти). Крім того, фінансові ресурси Україна отримає від Німеччини (понад 300 мільйонів євро), Швейцарії (200 мільйонів доларів) і Польщі (100 мільйонів євро).

Наталія Ярецько відзначила ухвалені Верховною Радою 26 січня зміни до Бюджетного кодексу (щодо стабілізаційного (резервного) енергетичного фонду), які дадуть Україні змогу отримати до 1 мільярда доларів на закупівлю природного газу від європейських постачальників за найнижчими цінами.

– Уперше в історії незалежності ми фінансово готові до наступного опалювального сезону, – наголосила міністр.

Посадовець також зауважила: завдяки грудневим змінам до податкового законодавства цьогоріч очікуваний ресурс місцевих бюджетів зросте на 16,6 відсотка, або 47,1 мільярда гривень.

Міністр економічного розвитку й торгівлі Айварас Абромавичус розповів народним депутатам, що в 2016 році Україна планує отримати 5 мільярдів доларів прямих іноземних інвестицій (торік залучено 3 мільярди). Водночас українські підприємства втратять 0,8–1,1 мільярда доларів через запровадження торговельних обмежень Росією, зокрема обмеження транзиту в Казахстан.

– Це спонукає нас утричі збільшити зусилля з виведення вітчизняної продукції та послуг на нові ринки, – пояснив міністр.

Так, уже завершені переговори щодо створення зони вільної торгівлі України з Канадою, на черзі – Ізраїль і Туреччина. Айварас Абромавичус нагадав, що зона вільної торгівлі з Євросоюзом, яка запрацювала з 1 січня, знижує 97 відсотків мит, а середній митний тариф на українські товари зменшується в 15 разів. Міністр також пообіцяв до кінця року запровадити найпрогресивнішу систему державних закупівель і зробити Україну «фабрикою Європи», куди прийдуть системні інвестори, котрі модернізують підприємства, принесуть міжнародні стандарти й культуру управління.

Окрім того, міністр звернув увагу на те, що збитки державних компаній у 2015 році скоротилися зі 117 до 16 мільярдів гривень. Передусім це результат удосконалення діяльності «Нафтогазу» завдяки зниженню рівня збитковості в 7 разів – до 4,5 мільярда гривень. До кінця березня компанія сформує наглядову раду, три з п'яти членів якої будуть незалежними. Метою реформи корпоративного управління є ізолювання цієї та іншої компаній від політичного впливу, щоб вони давали прибуток, а не були інструментами «вимивання» коштів.

Ігор БЕККЕР.

Р. С. 3 лютого, коли верстався номер, Айварас Абромавичус заявив про свою відставку з посади міністра економічного розвитку України.